

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

PRZYGOTOWANIE PLANÓW ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARÓW NATURA 2000: SOO „DOLINA BIEBRZY” I OSO „OSTOJA BIEBRZAŃSKA”

Sprawozdanie z przebiegu warsztatów z interesariuszami 6 czerwca 2013 r. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec Twierdza

Warsztaty rozpoczął moderator spotkania dr Wojciech Nowicki. Po powitaniu poinformował zebranych, że głównym tematem III warsztatów z interesariuszami będzie przedstawienie przez przedstawicieli Zespołu Autorskiego i przedyskutowanie propozycji badań naukowych i monitoringu przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” oraz zaproponował następujący przebieg obrad:

- przedstawienie informacji na temat aktualnego stanu prac nad planami zadań ochronnych obszarów Natura 2000;
- omówienie przez przedstawiciela BbPN aktualnie prowadzonych prac badawczych oraz działań monitoringowych realizowanych w Biebrzańskim Parku Narodowym;
- przedstawienie przez członków Zespołu Autorskiego PZO propozycji badań naukowych oraz monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony i monitoringu skuteczności realizacji działań ochronnych na obszarach Natura 2000 „SOO Dolina Biebrzy” i „OSO „Ostoja Biebrzańska”.
- *przerwa kawowa*
- dyskusja:
 - pytania do referentów;
 - zgłaszanie propozycji, uwag i spostrzeżeń, wolne wnioski;
- *obiad*

Stan prac nad planami zadań ochronnych obszarów Natura 2000 zreferował Kierownik Zespołu Autorskiego Andrzej Weigle. W swoim wystąpieniu, między innymi:

- przypomniał zebranych podstawy prawne sporządzania planów zadań ochronnych;
- przedstawił zakres dokumentacji planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 SOO Dolina Biebrzy i OSO Ostoja Biebrzańska;
- przedstawił zadania zrealizowane przez Zespół Autorski do połowy 2013 roku;
- omówił zadania pozostałe do realizacji w ramach projektu;
- przypomniał zebranych zaproponowane na poprzednich warsztatach formy udziału interesariuszy w pracach nad PZO oraz przedstawił harmonogram kolejnych spotkań.

Aktualnie prowadzone prace badawcze oraz działania monitoringowe realizowane w Biebrzańskim Parku Narodowym przedstawiła zebranych Helena Bartoszek – Kierownik Pracowni Naukowo-Edukacyjnej BbPN. Odnosząc się do monitoringu podkreśliła, że tego rodzaju działania mają w pierwszym rzędzie na celu śledzenie zmian w ekosystemach oraz efektów wykonywanych działań ochronnych. W ostatnich latach Służby Parku oraz instytucje zewnętrzne (wyższe uczelnie, WIOŚ, IMGW, itp.) monitorują między innymi:

- zmiany w nieleśnych zbiorowiskach roślinnych;
- wpływ realizowanych działań ochronnych na zgrupowania ptaków, skład gatunkowy zbiorowisk roślinnych i populacje wybranych gatunków roślin;
- stan zdrowotny lasów, odnowienia naturalne w lasach;
- liczebność populacji cietrzewia, jeleniowatych, lisa, borsuka;
- sukces lęgowy bociana białego,
- wybrane gatunki motyli,
- populacje wybranych gatunków owadów leśnych.
- wybrane gatunki ptaków,
- wybrane gatunki roślin chronionych,
- zasoby wodne BbPN
- jakość wód powierzchniowych BbPN,
- populację wilka.

Odnosząc się natomiast do badań naukowych prowadzonych na terenie BbPN stwierdziła, że większość prac badawczych realizowana jest przez przedstawicieli instytutów naukowych i ośrodków akademickich z kraju i z zagranicy. Zakres tematyczny realizowanych badań jest bardzo szeroki. Największym zainteresowaniem cieszyły się dotychczas badania dotyczące w szczególności:

- biologii i ekologii wybranych gatunków (tj.: wodniczka, orlik grubodzioby, orlik krzykliwy, cietrzew, nornik północny);
- populacji: łosia i innych jeleniowatych, ssaków drapieżnych, drobnych ssaków, rzadkich gatunków roślin wysp mineralnych;
- stanu zachowania: flory roślin naczyniowych Parku, porostów, motyli, pająków, ryjkowców, mięczaków, biegaczowatych, kózkowatych, rączycowatych, wodniczki;
- zmian w gospodarce wodnej doliny Biebrzy, bilansu wodnego, modelowania gospodarki wodnej w dolinie,

Nawiązując do badań własnych BbPN, podkreśliła, że dotyczą one między innymi zmian w zbiorowiskach nieleśnych, flory roślin naczyniowych, zgrupowań motyli, wpływu sukcesji roślinnej oraz realizowanych zabiegów ochronnych na zespoły ptaków i skład gatunkowy zbiorowisk roślinnych.

Kończąc swoje wystąpienie zaprezentowała koncepcję rozszerzenia zakresu prowadzonego na terenie Parku monitoringu, zwracając uwagę zebranych na konieczność stosownego wyważenia wagi merytorycznej podejmowanych działań z możliwościami organizacyjnymi i finansowymi Parku.

Przedstawienie przez członków Zespołu Autorskiego PZO propozycji badań naukowych oraz monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony i monitoringu skuteczności realizacji działań ochronnych na obszarach Natura 2000 „SOO Dolina Biebrzy” i „OSO Ostoja Biebrzańska” poprzedzone zostało wystąpieniem dr hab. Jerzego Solona, prof. IGiZP PAN na temat strategicznych celów prac badawczych oraz roli i znaczenie monitoringu w badaniach przyrodniczych, po którym zabrali głos przedstawiciele Zespołu Autorskiego zajmujący się poszczególnymi grupami przedmiotów ochrony:

- dr hab. Jerzy Solon, prof. IGiZP PAN (siedliska przyrodnicze, gatunki flory)
(w zastępstwie dr Ewy Jabłońskiej)
- mgr inż. Wojciech Misiukiewicz (bóbr, wydra);
- dr Alek Rachwald (nietoperze);
- dr Tomasz Borowik (wilk, ryś);
- dr Grzegorz Grzywaczewski (ptaki);
- mgr Adam Hermaniuk (płazy);
- prof. dr hab. inż. Roman Kujawa (ryby);
- dr hab. Jan Taylor, prof. UwB (ważki);
- dr hab. Marcin Sielezniew (motyle);

W swoich wystąpieniach referujący zaprezentowali zebrany szczegóły proponowanych działań monitoringowych, określając między innymi ich zakres i częstotliwość, a w niektórych przypadkach lokalizację punktów, transektów i poligonów obserwacyjnych.

Zaproponowano również tematy prac naukowych, które w przyszłości wskazane byłoby wdrożyć.

Po wysłuchaniu wszystkich wystąpień moderator warsztatów dr Wojciech Nowicki zwrócił się do zebranych z propozycją zadawania pytań, zgłaszania uwag i postulatów, odnoszących się do treści przedstawionych referatów. W trakcie dyskusji, między innymi:

- Jerzy Solon (Rada Naukowa BbPN) zwrócił uwagę, że przedstawiony zakres działań monitoringowych jest niezwykle szeroki i jego wdrożenie może przekraczać możliwości techniczne, finansowe i organizacyjne instytucji sprawujących nadzór nad obszarami Natura 2000 SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska”. Wskazał również na potrzebę przeprowadzenia wnikliwej analizy przedstawionych propozycji pod kątem ich wzajemnej spójności. Konieczne jest również doprecyzowanie i uszczegółowienie (co?, gdzie ?, kiedy ?, jak?) proponowanych rozwiązań.
- Karol Chodkiewicz (Nadleśnictwo Rajgród) nawiązując do przedstawianego stanu prac nad planami zadań ochronnych podkreślił, że z uwagi na już znaczne zaawansowanie realizacji zadania, Zespół Autorski powinien na bieżąco konsultować i uzgadniać szczegóły proponowanych działań ochronnych, przekazując nadleśnictwom stosowne informacje.
- Andrzej Weigle (Kierownik Zespołu Autorskiego) odnosząc się do wypowiedzi przedmówców poinformował, że propozycje celów i działań ochronnych są na obecnym etapie uzgodnione jedynie w ramach prac Zespołu Autorskiego. Zakłada się, że zostaną one udostępnione Interesariuszom a następnie zaprezentowane w szerokim zakresie na dwóch warsztatach we wrześniu br. poświęconych gospodarce rolnej, leśnej i łowiectwu oraz gospodarce wodnej.
- Jan Łukaszewicz (Instytut Badawczy Leśnictwa) wyraził opinię, że Polska program Natura 2000 przyjęła w zbyt szerokim zakresie. Powinno się, jego zdaniem, pozwolić przyrodzie rządzić się własnymi prawami, nie ingerując zbyt w zachodzące procesy naturalne. Kończąc swoją wypowiedź podkreślił, że na Zespole Autorskim spoczywa duża odpowiedzialność w formułowaniu proponowanych działań ochronnych, szczególnie na obszarach intensywnie przekształconych działalnością człowieka.
- Emilia Brzosko (Rada Naukowa BbPN) zadała pytanie: jakie są szanse aby opracowane plany zadań ochronnych obszarów Natura 2000 SOO „Dolina Biebrzy” i OSO „Ostoja Biebrzańska” zostały w całości wdrożone ?.
- Grzegorz Piekarski (RDOŚ w Białymstoku) zabierając głos w sprawie wdrożenia PZO stwierdził, że podstawowym uwarunkowaniem efektywnej

implementacji zapisów w/w dokumentu jest uruchomienie stosownego do potrzeb poziomu finansowania poszczególnych zadań. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku duże szanse upatruje w uzyskaniu środków finansowych w ramach mającego powstać „pakietu naturowego” PROW w Perspektywie Finansowej UE 2014-2020. Ponadto zakłada się, że zadania finansowane będą również przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku oraz przez inne zewnętrzne źródła finansowania.

- Jerzy Solon (Rada Naukowa BbPN) odnosząc się do wypowiedzi przedmówców podkreślił, że projekt PZO opracowany przez Zespół Autorski zostanie z oczywistych względów szczegółowo skonsultowany i uzgodniony ze wszystkimi najważniejszymi interesariuszami, w tym z nadleśnictwami. Włączając się do dyskusji na temat szans implementacji PZO zwrócił uwagę zebranych, że Polska prawnie ustanawiając obszary Natura 2000 nałożyła na siebie, tym samym, obowiązek sfinansowania wszystkich aspektów ich funkcjonowania.

Wobec braku dalszych zgłoszeń do dyskusji moderator warsztatów dr Wojciech Nowicki stwierdził, że wszystkie punkty programu spotkania zostały zrealizowane, a następnie podziękował zebranych za aktywny udział w warsztatach i zamknął obrady, zapraszając jednocześnie do udziału w kolejnych spotkaniach.

W załączeniu:

1. Lista obecności uczestników warsztatów.
2. Dokumentacja fotograficzna

Andrzej Weigle
Kierownik Zespołu Autorskiego PZO